

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

της 29ης Ιουνίου 1999 (1)

«Δικαιώματα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 93/98/ΕΟΚ — Εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας»

Στην υπόθεση C-60/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunale civile e penale di Milano (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ (παλαιού άρθρου 177), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Butterfly Music Srl

και

Carosello Edizioni Musicali e Discografiche Srl (CEMED),

παρισταμένης της

Federazione Industria Musicale Italiana (FIMI),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 10 της οδηγίας 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1993, περί

εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων (ΕΕ L 290, σ. 9),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet (εισηγητή), G. Hirsch και P. Jann, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward και L. Sevón,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς

γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Butterfly Music Srl, εκπροσωπούμενη από τους Umberto Buttafava και Pierluigi Maini, δικηγόρους Μιλάνου, και Alfio Rapisardi, δικηγόρο Plaisance,

— η Carosello Edizioni Musicali e Discografiche Srl (CEMED), εκπροσωπούμενη από τους Gianpietro Quiriconi και Luigi Carlo Ubertazzi, δικηγόρους Μιλάνου,

— η Federazione Industria Musicale Italiana (FIMI), εκπροσωπούμενη από τον Giorgio Mondini, δικηγόρο Μιλάνου,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή Umberto Leanza, προϊστάμενο της υπηρεσίας διπλωματικών διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον Oscar Fiumara, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τις Karen Banks και Laura Pignataro, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Carosello Edizioni Musicali e Discografiche Srl (CEMED), της Federazione Industria Musicale Italiana (FIMI), της Ιταλικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 9ης Φεβρουαρίου 1999,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Μαρτίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1.

Με διάταξη της 12ης Φεβρουαρίου 1998, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Μαρτίου 1998, το Tribunale civile e penale di Milano υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ (παλαιού άρθρου 177), προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 10 της οδηγίας 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1993, περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων (ΕΕ L 290, σ. 9, στο εξής: οδηγία).

2.

Το ερώτημα αυτό υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Butterfly Music Srl (στο εξής: Butterfly) και, αφετέρου, της Carosello Edizioni Musicali e Discografiche Srl (στο εξής: CEMED), υποστηριζόμενης από τη Federazione Industria Musicale Italiana (στο εξής: FIMI), σχετικά με το δικαίωμα αναπαραγωγής και εκμεταλλεύσεως ηχογραφήσεων έργων τα οποία κατέστησαν κοινό κτήμα υπό το κράτος της προϊσχύσασας νομοθεσίας και τα οποία προστατεύονται εκ νέου από τις διατάξεις περί μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

3.

Η οδηγία αποβλέπει στο να θέσει τέρμα στις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών που διέπουν τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων και να εναρμονίσει τις νομοθεσίες αυτές προβλέποντας την ίδια διάρκεια προστασίας στο σύνολο της Κοινότητας. Έτσι, βάσει του άρθρου 3, η διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών και των παραγωγών φωνογραφημάτων ορίσθηκε σε 50 έτη.

4.

Σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας, η διάρκεια αυτή ισχύει για όλα τα έργα και αντικείμενα προστασίας τα οποία, κατά την

προβλεπόμενη ημερομηνία θέσεως σε εφαρμογή της οδηγίας, δηλαδή το αργότερο την 1η Ιουλίου 1995, προστατεύονται σε ένα τουλάχιστον κράτος μέλος. Ωστόσο, το άρθρο 10, παράγραφος 3, διευκρινίζει ότι η «οδηγία ισχύει υπό την επιφύλαξη των πράξεων εκμετάλλευσης που έλαβαν χώρα» πριν από την ημερομηνία αυτή και ότι «τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες διατάξεις προκειμένου να προστατεύουν, ιδίως, τα κεκτημένα δικαιώματα τρίτων».

5.

Στην Ιταλία, η διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων των παραγωγών φωνογραφικών δίσκων και ανάλογων υποθεμάτων, καθώς και των ερμηνευτών καλλιτεχνών και των εκτελεστών καλλιτεχνών, είχε οριστεί σε 30 έτη με τον νόμο 633, της 22ας Απριλίου 1941, περί των δικαιωμάτων του δημιουργού (*GURI* αριθ. 166, της 16ης Ιουλίου 1941). Οι διατάξεις του νόμου αυτού τροποποιήθηκαν με μια

σειρά νομοθετικών διαταγμάτων εκδοθέντων το 1994 και 1995, τα οποία δεν κατέστησαν νόμοι, και με τον νόμο 52, της 6ης Φεβρουαρίου 1996 (*GURI* αριθ. 34, της 10ης Φεβρουαρίου 1996, τακτικό συμπλήρωμα αριθ. 24, στο εξής: νόμος 52/96), ο οποίος τροποποιήθηκε με τον νόμο 650, της 23ης Δεκεμβρίου 1996 (*GURI* αριθ. 300, της 23ης Δεκεμβρίου 1996), με τον οποίο διαφυλάχθηκαν τα αποτελέσματα των εν λόγω νομοθετικών διαταγμάτων.

6.

Δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 1, του νόμου 52/96, η διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων των προαναφερομένων προσώπων ανήλθε από 30 σε 50 έτη. Το άρθρο 17, παράγραφος 2, του νόμου 52/96, όπως τροποποιήθηκε, διευκρινίζει ότι αυτή η διάρκεια προστασίας ισχύει επίσης για τα έργα και τα δικαιώματα τα οποία δεν προστατεύονται πλέον από τη διάρκεια προστασίας που ίσχυε προηγουμένως, εφόσον, κατ' εφαρμογήν της νέας διάρκειας προστασίας, προστατεύονταν εκ νέου στις 29 Ιουνίου 1995. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 4, του νόμου 52/96, όπως τροποποιήθηκε, η εφαρμογή των διατάξεων αυτών δεν θίγει τις προγενέστερες της 29ης Ιουνίου 1995 πράξεις και συμβάσεις ούτε τα δικαιώματα τα οποία κτήθηκαν νομίμως και ασκούνται από τρίτους δυνάμει αυτών των πράξεων ή συμβάσεων. Ειδικότερα, δεν θίγονται:

«α) η διανομή και η αναπαραγωγή των εκδόσεων έργων τα οποία κατέστησαν, σύμφωνα με την προϊσχύσασα ρύθμιση, κοινό κτήμα, μόνο σε επίπεδο γραφικής συνθέσεως και εξωφύλλου που χρησιμοποιήθηκαν για τη δημοσίευσή τους εκ μέρους των προσώπων που είχαν αναλάβει την εν λόγω διανομή και αναπαραγωγή πριν από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του παρόντος νόμου. Στην εν λόγω διανομή και αναπαραγωγή, οι οποίες επιτρέπονται χωρίς αντιπαροχή, περιλαμβάνονται και οι μέλλουσες αναπροσαρμογές που απαιτεί η φύση των έργων·

β) η διανομή, μόνο για το χρονικό διάστημα των τριών μηνών που έπεται της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος του παρόντος νόμου, των φωνογραφικών δίσκων και παρεμφερών συσκευών, τα δικαιώματα χρήσεως των οποίων έχουν αποσβεσθεί σύμφωνα με την προϊσχύσασα ρύθμιση, διανομή που πραγματοποιούν όσοι έχουν αναπαραγάγει και διαθέσει στο εμπόριο τα οικεία αποθέματα πριν από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του παρόντος νόμου.»

7.

Η Butterfly, η οποία παράγει και διανέμει μουσικά υποθέματα, παρήγαγε τον Νοέμβριο του 1992 με συμφωνία της CEMED, παραγωγό φωνογραφημάτων που είχε τα δικαιώματα επί των πρωτοτύπων ηχογραφήσεων, και με την έγκριση της Società Italiana Autori ed Editori (ιταλική εταιρία δημιουργών και εκδοτών, στο εξής: SIAE), ένα δίσκο compact με τίτλο «Briciole di baci» (στο εξής: CD), που περιείχε δεκαέξι τραγούδια ερμηνευόμενα από την τραγουδίστρια Mina, τα οποία είχαν ηχογραφηθεί κατά τα έτη 1958-1962.

8.

Οι ηχογραφήσεις αυτές περιήλθαν στον δημόσιο τομέα στο τέλος του 1992, μεταγενέστερα όμως τα νομοθετικά διατάγματα που μνημονεύονται στη σκέψη 5

της παρούσας αποφάσεως και ο νόμος 52/96 επεξέτειναν, κατ' εφαρμογήν της οδηγίας, από 30 σε 50 έτη τη διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων των παραγωγών φωνογραφημάτων και των ερμηνευτών καλλιτεχνών.

9.

Κατά το τέλος του 1995 και στις αρχές του 1996, η CEMED, στηριζόμενη στην «αναβίωση» των δικαιωμάτων της τα οποία απέρρεαν από τη διάρκεια της προστασίας που προβλέπει η οδηγία, με όχληση ζήτησε από την Butterfly να παύσει την αναπαραγωγή και διανομή του CD. Η τελευταία άσκησε τότε αγωγή, στις 10 Μαΐου 1996, ενώπιον του Tribunale civile penale di Milano, ζητώντας να αναγνωρισθεί το δικαίωμά της περί αναπαραγωγής των ηχογραφήσεων που περιείχε το CD.

10.

Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου η Butterfly προέβαλε ειδικότερα ότι η οδηγία απαγόρευε σιωπηρά την επαναφορά σε ισχύ των αναλωθέντων δικαιωμάτων και, έστω κι αν γινόταν δεκτή η «αναβίωση» των δικαιωμάτων αυτών, ο τροποποιηθείς νόμος 52/96 δεν τηρούσε την υποχρέωση προστασίας των κεκτημένων από τρίτους δικαιωμάτων, υποχρέωση προβλεπόμενη ρητά στο άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας. Εξάλλου, η CEMED, υποστηριζόμενη από τη FIMI, επαγγελματική ένωση αντιπροσωπεύουσα τους παραγωγούς ιταλικών δίσκων, ζήτησε ανταγωνισκώς να απαγορευθεί στην Butterfly κάθε μεταγενέστερη χρήση των έργων που απολαύουν του νέου χρονικού ορίου προστασίας.

11.

Το Tribunale civile e penale di Milano θεώρησε ότι από το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας προέκυπτε σαφώς ότι η προστασία των δικαιωμάτων μπορούσε να αναβιώσει μετά την παράταση των χρονικών ορίων τα οποία επέβαλλε, σε ορισμένα κράτη μέλη, η εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας. Ωστόσο, αναρωτήθηκε ως προς τη νομιμότητα, ενόψει της υποχρεώσεως προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων των τρίτων, του άρθρου 17, παράγραφος 4, του νόμου 52/96, όπως τροποποιήθηκε, που προβλέπει μόνον περιορισμένη δυνατότητα διανομής των ηχητικών υποθεμάτων των οποίων τα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως είχαν καταστεί κοινό κτήμα πριν από την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του νόμου, εκ μέρους τρίτων οι οποίοι είχαν αποκτήσει, πριν από την ίδια αυτή ημερομηνία, το δικαίωμα αναπαραγωγής και εμπορίας αυτών. Κατά συνέπεια, το δικάζον δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει η ερμηνεία του άρθρου 10 της οδηγίας 93/98/ΕΟΚ, της 29ης Οκτωβρίου 1993, ειδικότερα καθόσον προβλέπει ότι [τα κράτη μέλη] θεσπίζουν τις "αναγκαίες διατάξεις προκειμένου να προστατεύουν, ιδίως, τα κεκτημένα δικαιώματα τρίτων", προς τη διάταξη του άρθρου 17, παράγραφος 4, του νόμου αριθ. 52, της 6ης Φεβρουαρίου 1996, όπως εν συνεχεία τροποποιήθηκε με τον νόμο αριθ. 650 της 23ης Δεκεμβρίου 1996;»

Επί του παραδεκτού

12.

Η CEMED θεωρεί ότι το προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο λόγω αλυσιτελείας ενόψει των περιστάσεων της διαφοράς της κύριας δίκης. Επικαλείται, πρώτον, τη σύμβαση με την οποία η Butterfly ανέλαβε την υποχρέωση να μην αναπαραγάγει τις εν λόγω ηχογραφήσεις μετά τις 31 Ιουλίου 1993, δεύτερον, τη διατύπωση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής, το οποίο αφορά τη «διανομή των αποθεματοποιημένων εμπορευμάτων», μολονότι όλοι οι δίσκοι CD που τύπωσε η Butterfly πωλήθηκαν πριν από το τέλος του 1995, και, τέλος, την έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησης της Butterfly, λόγω του ότι αυτή δεν έλαβε άδεια εκμεταλλεύσεως των δικαιωμάτων του δημιουργού από τη SIAE, καθώς και την έγκριση της τραγουδίστριας Mina.

13.

Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψεις 59 έως 61), απόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει ειδικότερα την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως προς έκδοση της δικής του αποφάσεως. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να απορρίψει αίτηση υποβληθείσα από ένα τέτοιο δικαστήριο παρά μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η αιτηθείσα ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Bosman, σκέψη 61). Δεδομένου ότι στην παρούσα υπόθεση δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση, το προδικαστικό ερώτημα δεν μπορεί επομένως να κηρυχθεί απαράδεκτο για λόγο αντλούμενο από την έλλειψη λυσιτέλειας ενόψει των περιστάσεων της διαφοράς της κύριας δίκης.

14.

Επομένως, επιβάλλεται η εξέταση του προδικαστικού ερωτήματος.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

15.

Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά το Δικαστήριο αν το άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας απαγορεύει εθνική διάταξη παρόμοια με εκείνη η οποία, στον νόμο 52/96, όπως τροποποιήθηκε, προβλέπει περιορισμένο χρονικό διάστημα για τη διανομή ηχητικών υποθεμάτων εκ μέρους προσώπων τα οποία, λόγω αναλώσεως των δικαιωμάτων που αφορούν αυτά τα ηχητικά υποθέματα υπό το κράτος της προγενέστερης νομοθεσίας, είχαν τη δυνατότητα ανατυπώσεως και εμπορίας αυτών πριν από την έναρξη ισχύος του εν λόγω νόμου.

16.

Η Butterfly προτείνει στο Δικαστήριο να απαντήσει στο υποβληθέν ερώτημα ότι ο νόμος 52/96, όπως τροποποιήθηκε, δεν είναι σύμφωνος προς το άρθρο 10 της οδηγίας, καθόσον δεν παρέχει πρόσφορη προστασία στους παραγωγούς δίσκων οι οποίοι, καλοπίστως, είχαν αναλάβει την εκμετάλλευση έργων των οποίων η προστασία αναβιώνει κατόπιν της παρατάσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων. Η προσφεύγουσα

της κύριας δίκης προβάλλει ειδικότερα ότι ο περιορισμός σε χρονικό διάστημα τριών μηνών του δικαιώματος διανομής των δίσκων εκ μέρους προσώπων τα οποία τους είχαν αναπαραγάγει και διαθέσει στο εμπόριο πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου 52/96, που προβλέπει στο άρθρο 17, παράγραφος 4, στοιχείο b, όπως τροποποιήθηκε, είναι παράλογος και έρχεται σε αντίθεση προς την έλλειψη περιορισμού για τη διανομή των εκδόσεων φιλολογικών έργων τα οποία έχουν καταστεί κοινό κτήμα, που απορρέει από το άρθρο 17, παράγραφος 4, στοιχείο α, όπως τροποποιήθηκε, του ίδιου νόμου.

17.

Η CEMED, η FIMI, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή προτείνουν, αντιθέτως, να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10 της οδηγίας δεν απαγορεύει εθνική νομοθεσία παρόμοια με τον νόμο 52/96, όπως τροποποιήθηκε. Υποστηρίζουν, μεταξύ άλλων, ότι οι κανόνες οι οποίοι περιορίζουν τα δικαιώματα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα πρέπει να ερμηνεύονται περιοριστικώς. Η FIMI και η Ιταλική Κυβέρνηση προβάλλουν, εξάλλου, ότι η ευνοϊκότερη μεταχείριση που παρέχει ο νόμος 52/96, όπως τροποποιήθηκε, στους εκδότες φιλολογικών έργων τα οποία έχουν καταστεί κοινό κτήμα δικαιολογείται από τις υψηλές επενδύσεις με τις οποίες αυτοί βαρύνονται. Τέλος, η Επιτροπή, μολονότι δεν συμμερίζεται την τελευταία αυτή άποψη, θεωρεί ότι το χρονικό διάστημα που προβλέπεται για τη διανομή των αποθεμάτων των φωνογραφικών υποθεμάτων, το οποίο στην πραγματικότητα διήρκεσε σχεδόν ένα έτος — αν ληφθούν υπόψη τα νομοθετικά διατάγματα που εκδόθηκαν το 1994 και το 1995 — αρκεί προς τήρηση της υποχρέωσης προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων τρίτων που προβλέπει η οδηγία.

18.

Όπως παρατήρησε το αιτούν δικαστήριο, από το άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας προκύπτει σαφώς ότι η εφαρμογή της διάρκειας προστασίας που αυτή προβλέπει μπορεί να έχει ως συνέπεια, στα κράτη μέλη των οποίων η νομοθεσία προέβλεπε μεγαλύτερη διάρκεια προστασίας, να προστατεύονται εκ νέου έργα ή αντικείμενα προστασίας τα οποία κατέστησαν κοινό κτήμα.

19.

Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι η συνέπεια αυτή απορρέει από τη ρητή βούληση του κοινοτικού νομοθέτη. Πράγματι, ενώ η αρχική πρόταση οδηγίας που υπέβαλε η Επιτροπή προέβλεπε ότι οι διατάξεις αυτής θα εφαρμόζονταν «στα δικαιώματα τα οποία δεν είχαν λήξει την 31η Δεκεμβρίου 1994», το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τροποποίησε την πρόταση αυτή εισάγοντας μια νέα διατύπωση η οποία επαναλήφθηκε, κατά το ουσιώδες, στην οριστική διατύπωση της οδηγίας.

20.

Η λύση αυτή έγινε δεκτή προκειμένου να επιτευχθεί το ταχύτερο δυνατόν ο στόχος εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών που διέπουν τη διάρκεια

προστασίας του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, που εξαγγέλλει, ειδικότερα, η δεύτερη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, και να αποφευχθεί η ανάλωση ορισμένων δικαιωμάτων σε ορισμένα κράτη μέλη ενώ προστατεύονται σε άλλα.

21.

Ωστόσο, από το άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας προκύπτει ότι αυτή ισχύει υπό την επιφύλαξη των πράξεων εκμεταλλεύσεως που έλαβαν χώρα πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία για τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας, δηλαδή, το αργότερο την 1η Ιουλίου 1995, και ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν τις αναγκαίες διατάξεις προκειμένου να προστατεύουν, ιδίως, τα κεκτημένα δικαιώματα τρίτων.

22.

Η διάταξη αυτή φωτίζεται από τη διατύπωση των δύο τελευταίων αιτιολογικών σκέψεων της οδηγίας. Κατά την εικοστή έκτη αιτιολογική σκέψη, «τα κράτη μέλη πρέπει να παραμένουν ελεύθερα να θεσπίζουν διατάξεις σχετικά με την ερμηνεία, προσαρμογή και περαιτέρω εκτέλεση συμβάσεων για την εκμετάλλευση προστατευομένων έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας, οι οποίες είχαν συναφθεί πριν από την παράταση της διάρκειας προστασίας η οποία προκύπτει από την παρούσα οδηγία». Κατά την εικοστή έβδομη αιτιολογική σκέψη, «ο σεβασμός των κεκτημένων δικαιωμάτων και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης αποτελεί μέρος της κοινοτικής έννομης τάξης (...) τα κράτη μέλη πρέπει να μπορούν, ιδίως, να προβλέπουν ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενή δικαιώματα τα οποία αποκαθίστανται κατ' εφαρμογήν της παρούσας οδηγίας δεν μπορούν να καταλήγουν σε πληρωμές καταβαλλόμενες από πρόσωπα που καλή τη πίστει ανάλαβαν την εκμετάλλευση των έργων τον καιρό που τα εν λόγω έργα ήσαν κοινό κτήμα».

23.

Από τη σύγκριση των διαφόρων αυτών διατάξεων προκύπτει ότι η οδηγία καθιέρωσε τη δυνατότητα αναβιώσεως των δικαιωμάτων του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων τα οποία είχαν αναλωθεί δυνάμει των νομοθεσιών που ίσχυαν πριν από την ημερομηνία θέσεως σε εφαρμογή της οδηγίας, υπό την επιφύλαξη των πράξεων εκμεταλλεύσεως οι οποίες έλαβαν χώρα πριν από την ημερομηνία αυτή, ενώ συγχρόνως άφηνε στα κράτη μέλη τη φροντίδα να θεσπίζουν μέτρα προς προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων τρίτων. Τα μέτρα αυτά, ενόψει του περιεχομένου των προαναφερομένων διατάξεων, πρέπει να θεωρούνται ως μέτρα που τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λάβουν, των οποίων όμως οι λεπτομέρειες εφαρμογής επαφίενται στα κράτη μέλη, υπό την επιφύλαξη, ωστόσο, ότι τα μέτρα αυτά δεν έχουν ως συνέπεια να εμποδίζουν, γενικά, την εφαρμογή της νέας διάρκειας προστασίας κατά την προβλεπόμενη από την οδηγία ημερομηνία.

24.

Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στην παράγραφο 25 των προτάσεών του, η λύση αυτή συνάδει εξάλλου προς την αρχή σύμφωνα με την οποία ο τροποποιητικός μιας νομοθετικής διατάξεως νόμος εφαρμόζεται, πλην εξαιρέσεως, στα μελλοντικά αποτελέσματα καταστάσεων γεγεννημένων υπό το κράτος της προγενέστερης νομοθετικής διατάξεως [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Απριλίου 1970, 68/69, Brock, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 293 (συνοπτική μετάφραση στην ελληνική), σκέψη 6, και της 10ης Ιουλίου 1986, 270/84, Licata κατά Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 2305, σκέψη 31]. Πράγματι, εφόσον η αναβίωση των δικαιωμάτων

του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων δεν έχει επίπτωση επί των πράξεων εκμεταλλεύσεως οι

οποίες έχουν συντελεστεί από τρίτον πριν από την ημερομηνία εκδόσεως της οδηγίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η αναβίωση αυτή έχει αναδρομικό αποτέλεσμα. Η εφαρμογή της στα μελλοντικά αποτελέσματα καταστάσεων οι οποίες δεν έχουν παγιωθεί οριστικά σημαίνει, αντιθέτως, ότι η οδηγία έχει επίπτωση επί των δικαιωμάτων του τρίτου να συνεχίσει την εκμετάλλευση ενός ηχητικού υποθέματος του οποίου τα κατασκευασθέντα ήδη αντίτυπα δεν έχουν ακόμη δοθεί προς εμπορία και διατεθεί στην αγορά κατά την εν λόγω ημερομηνία.

25.

Εξάλλου, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, μολονότι η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης εντάσσεται στις θεμελιώδεις αρχές της Κοινότητας, κατά πάγια νομολογία η αρχή αυτή δεν μπορεί να επεκταθεί τόσο ώστε να παρακωλύει, κατά τρόπο γενικό, την εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων επί των μελλοντικών συνεπειών καταστάσεων που έχουν δημιουργηθεί υπό την προγενέστερη ρύθμιση (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Ιανουαρίου 1987, 278/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1, σκέψη 36· της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, 203/86, Ισπανία κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 4563, σκέψη 19, και της 22ας Φεβρουαρίου 1990, C-221/88, Busseni, Συλλογή 1990, σ. I-495, σκέψη 35).

26.

Λαμβάνοντας υπόψη τις σκέψεις αυτές, εθνική νομοθεσία, όπως ο νόμος 52/96, όπως τροποποιήθηκε, η οποία επιτρέπει στα πρόσωπα τα οποία αναπαράγουν και εμπορεύονται ηχητικά υποθέματα των οποίων τα δικαιώματα χρήσεως απωλέστηκαν δυνάμει της προγενέστερης νομοθεσίας να διανέμουν τα ηχητικά αυτά υποθέματα για περιορισμένο χρονικό διάστημα, υπολογιζόμενο από την έναρξη ισχύος της οδηγίας αυτής, ανταποκρίνεται στις επιταγές της οδηγίας.

27.

Πράγματι, αφενός, μια τέτοια νομοθεσία ικανοποιεί την υποχρέωση που επιβάλλεται στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα αποβλέποντα στην προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων των τρίτων. Ασφαλώς, ο νόμος 52/96, όπως τροποποιήθηκε, παρέχει περιορισμένο χρονικό διάστημα τριών μηνών για τη διανομή των ηχητικών υποθεμάτων. Όμως, ένα τέτοιο χρονικό διάστημα μπορεί να θεωρηθεί εύλογο ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού, πολλώ μάλλον που — όπως παρατήρησε η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκε η μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, με τα νομοθετικά διατάγματα που μνημονεύονται στη σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως και τον νόμο 52/96 — το πραγματικό χρονικό διάστημα ήταν, στην πράξη, περίπου ένα έτος μετά την ημερομηνία θέσεως σε εφαρμογή της οδηγίας.

28.

Αφετέρου, περιορίζοντας έτσι την προστασία των κεκτημένων δικαιωμάτων των τρίτων όσον αφορά τη διανομή των ηχητικών υποθεμάτων, μια τέτοια νομοθεσία ανταποκρίνεται στην ανάγκη οριοθέτησεως του πεδίου εφαρμογής μιας τέτοιας διατάξεως, η οποία πρέπει οπωσδήποτε να είναι μεταβατική προκειμένου να μην εμποδίσει την εφαρμογή της νέας διάρκειας προστασίας των δικαιωμάτων του

δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων κατά την ημερομηνία που προβλέπει η οδηγία, της οποίας αποτελεί τον κύριο σκοπό.

29.

Η ερμηνεία αυτή δεν θίγεται από το γεγονός ότι άλλη διάταξη του νόμου 52/96, όπως τροποποιήθηκε, η οποία δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, προβλέπει διαφορετικό καθεστώς προστασίας για τα κεκτημένα δικαιώματα των τρίτων όσον αφορά τη διανομή φιλολογικών έργων. Πράγματι, η τελευταία αυτή διάταξη αφορά χωριστή κατηγορία δικαιούχων, οι οποίοι δεν βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με τα πρόσωπα στα οποία αναφέρεται η πρώτη διάταξη. Ανεξαρτήτως του ζητήματος αν το καθεστώς προστασίας που αφορά αυτήν την κατηγορία ανταποκρίνεται στις επιταγές της οδηγίας, αυτό δεν μπορεί να έχει επίπτωση στην εκτίμηση ενός μέτρου το οποίο διέπει διαφορετική αντικειμενικά κατάσταση.

30.

Επομένως, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας δεν απαγορεύει εθνική διάταξη παρόμοια με εκείνη η οποία, στον νόμο 52/96, όπως τροποποιήθηκε, προβλέπει περιορισμένο χρονικό διάστημα για τη διανομή ηχητικών υποθεμάτων εκ μέρους προσώπων τα οποία, λόγω αναλώσεως των δικαιωμάτων που αφορούν αυτά τα ηχητικά υποθέματα υπό το κράτος της προγενέστερης νομοθεσίας, είχαν τη δυνατότητα αναπαραγωγής και εμπορίας αυτών πριν από την έναρξη ισχύος του εν λόγω νόμου.

Επί των δικαστικών εξόδων

31.

Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 12ης Φεβρουαρίου 1998 το Tribunale civile e penale di Milano, αποφαινεται:

Το άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1993, περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων, δεν απαγορεύει εθνική διάταξη παρόμοια με εκείνη η οποία, στον ιταλικό νόμο 52, της 6ης Φεβρουαρίου 1996, όπως τροποποιήθηκε με τον ιταλικό νόμο 650, της 23ης Δεκεμβρίου 1996, προβλέπει περιορισμένο χρονικό διάστημα για τη διανομή ηχητικών υποθεμάτων εκ μέρους προσώπων τα οποία, λόγω

αναλώσεως των δικαιωμάτων που αφορούν αυτά τα ηχητικά υποθέματα υπό το κράτος της προγενέστερης νομοθεσίας, είχαν τη

δυνατότητα αναπαραγωγής και εμπορίας αυτών πριν από την έναρξη ισχύος του εν λόγω νόμου.

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Ιουνίου 1999.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος